

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati do 80 petič vrst do Din 2, do 100 vrst do Din 2.50, od 100 do 300 vrst do Din 3, večji inzerati petič vrst do Din 4.— Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopis se ne vračaja.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knašjeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-34, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocanova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101.
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Prva posledica volitev:

Obsežna preosnova Stojadinovićeve vlade

Dr. Stojadinović je podal ostavko celotne vlade, nakar je sestavil novo vlado, v kateri so bile izvršene važne spremembe — Dr. Korošec, dr. Novaković, Cvrkič, Magarašević in Hodžera niso več ministri — Novi notranji minister je dosednji upravnik policije v Beogradu Milan Aćimović — Na mesto dr. Korošca je imenovan za ministra brez portfelja Franc Snoj

Beograd, 21. dec. AA. Predsednik vlade in zunanji minister dr. Stojadinović je bil opoldne v avdijenci pri Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu ter mu je po običajni praksi, ki je v veljavi po končanih volitvah v narodno skupščino, izročil kolektivno ostavko svoje vlade. Nj. Vis. knez namestnik je ostavko sprejel in poveril mandat za sestavo nove vlade dosedanjemu predsedniku vlade dr. Stojadinoviću. Pričakujejo, da bo nova vlada dr. Stojadinovića sestavljena še danes.

Beograd, 21. decembra. AA. V imenu Nj. Velikanstva kralja Petra II., po milosti božji in volji naroda kralja Jugoslavije, so kraljevi namestniki sprejeli ostavko, ki so jo podali predsednik ministrskega sveta in zunanji minister dr. Milan Stojadinović, notranji minister dr. Anton Korošec, prometni minister dr. Mehmed Spaho, pravosodni minister Milan Simonović, kmetijski minister Svetozar Stanković, minister za gozdove in rudnike Bogoljub Kujundžić, minister za socialno politiko in narodno zdravje Dragiša Cvetković, gradbeni minister Dobrivoja Stošević, finančni minister dr. Dušan Letica, ministri brez portfelja dr. Miha Krek, Vojislav Djordjević in dr. Niko Novaković poštini minister Vojko Cvrkič, prosvetni minister Dimitrije Magarašević, minister brez portfelja dr. Džafer Kulenović, minister vojske in mornarice general Nedić, minister za trgovino in industrijo inž. Nikola Kabalin, minister brez portfelja Svetislav Hodžera in minister za telesno vzgojo naroda Ante Mastrović, jih razrešili dolžnosti, stali na razpoložanje ter postavili:

za predsednika ministrskega sveta in zunanjega ministra dr. Milana Stojadinovića, predsednika ministrskega sveta in zunanjega ministra n. r. za prometnega ministra dr. Mehmeda Spaha, prometnega ministra n. r. za pravosodnega ministra Milana Simonovića, pravosodnega ministra n. r. za kmetijskega ministra Svetozarja Stankovića, kmetijskega ministra n. r. za prosvetnega ministra Bogoljuba Kujundžića, ministra za gozdove in rudnike n. r.

za ministra za socialno politiko in narodno zdravje Dragišo Cvetkovića, ministra socialne politike in narodnega zdravja n. r. za ministra za gozdove in rudnike Dobrivoja Stoševića, gradbenega ministra n. r. za finančnega ministra dr. Dušana Letica, finančnega ministra n. r. za gradbenega ministra dr. Miho Kreka, ministra brez portfelja n. r.

za ministra brez portfelja Vojislava Djordjevića, ministra brez listnice n. r. za ministra brez portfelja dr. Džafara Kulenovića, ministra brez listnice n. r. za ministra vojske in mornarice armijskega generala Miljutina Nedića, ministra za vojsko in mornarico n. r.

za ministra za trgovino in industrijo inž. Nikolo Kabalina, ministra trgovine in industrije n. r.

za ministra za telesno vzgojo naroda Ante Mastrovića, ministra za telesno vzgojo naroda n. r.

za ministra pošte, telegrafa in telefona Panto Jovanovića, predsednika mestnega poglavarstva v Skoplju in bivšega narodnega poslanca.

za notranjega ministra Milana Aćimovića, upravnika mesta Beograda in za ministra brez listnice Franca Snoja, ravatelja kmetijske posojilnice v Gornji Radgoni.

Predsednik ministrskega sveta in zunanji minister naj izvrši ta ukaz.

Beograd, 21. decembra 1938 leta.

Pavle s. r.

Dr. Radenko Stanković s. r.

Dr. Ivo Perović s. r.

Dr. Milan Stojadinović, s. r., predsednik ministrskega sveta in zunanji minister.

Zaprisega nove vlade

Vsi člani nove vlade so bili ob 19. zapriseženi v predsedništvu vlade pred ministrskim predsednikom in zunanjim ministrom dr. Stojadinovićem, razen Dragiša Cvetkovića, ministra za social-

no politiko in narodno zdravje, in Pante Jovanovića, ministra za pošto, ki ju ni v Beogradu.

Dr. Stojadinović o spremembah v vladi

Beograd, 21. decembra. AA. Ministrski predsednik in zunanji minister dr. Milan Stojadinović je dal ravnatelju Agencije Avala sledečo izjavo za javnost:

»Kr. vlada je podala ostavko, da bi najvišji ustavni faktor mogel storiti potrebne sklepe z ozirom na izvedene skupščinske volitve. Nova vlada, ki ji imam tudi čast predsedovati, ne pomeni nikake spremembe smeri niti v zunanji niti v notranji politiki kraljevine Jugoslavije. Nadaljevali bomo z delom na izvedbi našega programa, ki je javnosti znan in ki sem ga v svojih predvolilnih govorih ponovno formuliral in objasnili. Osebnih sprememb v kabinetu so bile izvršene zaradi stvarnih potreb. Želim pa posebno poudariti, da vsi mi, bivši in sedanjí ministri, ostanemo prijatelji in sodelavci pri skupnem poslu.«

Slovaki predlagajo plebiscit v odcepljenih pokrajinah

Narod naj svobodno odloči, ali hoče ostati pod novimi gospodarji ali pa se zopet vrni v ČSR

Praga, 22. dec. e. Po volitvah v avtonomni slovaški parlament se v Bratislavi pripravljajo za prehod v normalno politično življenje in gospodarsko izpopolnitev slovaške avtonomije. Glavno vprašanje, ki naj se reši v najkrajšem času, je vprašanje slovaškega pokrajinskega proračuna. V današnjih »Narodnih Listih« je slovaški minister in predsednik Hlinkove garde Karol Sidor objavil izjavo, v kateri poudarja dobro voljo Slovakov za sodelovanje s češkim kapitalom. To izjavo smatrajo kot poveljen znak pomirjenja in popuščanja slovaške nacionalne strasti. V tem smislu piše tudi »Slovake«. To stremljenje po gospodarski stabilizaciji Slovaške in vzpostavitvi normalnih odnosov s Češko se spravlja v zvezo s položajem na slovaško-madžarski meji. Kaže namreč, da je Mađarska špekulirala na spor med Čehi in Slovaki in je

zaradi tega povečala pritisk na slovaške manjšine, kakor tudi na samo Slovaško. Pred dnevi so bili v Slovaški zabeleženi razni napadi, a v Bratislavo je prišlo mnogo beguncev iz Mađarske, ki so se pritoževali zaradi brutalnega postopanja mađarskih oblasti. Šef slovaške propagande Mach je dal tujim novinarjem izjavo, v kateri slika neznosne razmere, v katerih žive Slovaki na Mađarskem. O tem je govoril po radiu tudi minister Turčanski, ki je ob enem naslovil apel na inozemstvo in ga pozval, naj v interesu človečanstva in miru nastopi proti Mađarski in naj poskrbi, da bo po vseh pokrajinah, odcepljenih od Češkoslovaške, izvedeno svobodno ljudsko glasovanje pod mednarodno kontrolo o tem, ali hočejo ostati pod Mađarsko, ali pa se zopet vrni v ČSR.

Franco proti sklenitvi premirja v njegovem taboru se širijo zarote in upori

London, 22. dec. br. Današnji listi poročajo iz Burgosa, da je general Franco odklonil božično premirje, ki sta ga predlagali Francija in Anglija. V svojem odgovoru pravi general Franco, kakor poročajo njegovi listi, da noče skleniti božičnega premirja s poklicnimi zločinci in brezbožniki ter da bo general Franco na to pobudo odgovoril z novo ofenzivo.

Na drugi strani pa prihajajo vesti, da je nameravana Francova ofenziva propadla, ker so bili izdani vsi načrti. Zadnje dni so namreč prišli na sled široko zasnovani zaroti, v katero je zapletenih celo več ofi-

cirjev Francovega glavnega stana in generalnega štaba. Poleg tega se začeli širiti po vsej Franciji španijljski kravi upori, ker so ljudje siti bratomornega klanja in ogorčeni zaradi tega, ker Franco noče skleniti premirja. V Galiciji in druge pokrajine, ki so pod Francovo oblastjo, so morali poslati zanesljive čete, da ukroto upornike. Zaradi tega so tudi oslabilje čete na frontah in na kako novo ofenzivo ni več misliti. Londonski listi zatrjujejo, da je postal položaj generala Franca po odhodu italijanskih čet zelo kritičen, ker so španski vojski zelo nezanesljivi.

Ciano zapustil Budimpešto

Mađžarom je nasvetoval, naj se čimprej sporazumejo z Jugoslavijo

Budimpešta, 22. dec. e. Regent Horthy, italijanski zunanji minister grof Ciano, mađžarski minister grof Csaky in drugi politiki in diplomati so odpotovali včeraj popoldne s posebnim vlakom v Mögyösdöds, kjer je bil na čast italijanskemu gostu prirejen lov. Popoldne ob 17. se je vsa družba s posebnim vlakom vrnila v Budimpešto, kamor so prispeli ob 21.30. Razgovori med italijanskim ministrom in mađžarskimi državniki so se nadaljevali med lovom in tudi med vožnjo na vlak. Posameznosti teh razgovorov ostanejo v največji tajnosti. Izvedelo se je le toliko, da so se nanašali v glavnem na vprašanje Podkarpatske Rusije in na vprašanje nadaljnje normalizacije odnosov med Mađžarsko in Jugoslavijo. Glede ostalih vprašanj, ki so bila na dnevnem redu, je bilo doseženo popolno soglasje. Po vesteh iz merodajnih krogov bo praktični rezultat Cianovega obiska imel za posledico nadaljnjo poglobitev sodelovanja med Mađžarsko in obema velesilama osi Rim-Berlin.

Poleg tega v objavljenih mađžarskih krogi pričakujejo, da bo po razgovorih v Budimpešti prišlo do poveljnih odnosov med Mađžarsko in Jugoslavijo. Mađžarski tisk objavlja obširne komentarje zdravici, ki sta jih izrekla na slavnostnem banketu oba zunanja ministra. V komentarjih podčrtavajo zlasti tisti del, ki se nanaša na Jugoslavijo. Vladni list »Budapesti Hirlap« poudarja, da je ta del zdravice grofa Ciana napravil globok vtis. »Pesti Hirlap« piše o tem na uvodnem mestu in pravi: Prijateljem naših prijateljev radi nudimo roko, v nadi, da bodo prijatelji naših prijateljev sledili našemu primeru.

Italijanski zunanji minister grof Ciano je davi odpotoval iz Budimpešte v domovino. Do mađžarsko-jugoslovenske meje, kamor je vlak prispel okrog polnoči, so ga spremlili predstavniki mađžarskih civilnih in vojaških oblasti, ki so se nato prisrčno poslovili od njega. Grof Ciano je povabil mađžarskega zunanjega ministra grofa Csakyja, naj obišče Italijo.

proutevanju položaja, v katerem se je znašla stranka po volitvah od 11. t. m., sklenil, da g. Svetislava Hodžero odstavi s položaja predsednika stranke, ker ga smatra za škodljivca stranke. Za predsednika stranke je bil izvoljen dr. Živan Lukić, dosednji podpredsednik stranke.

Delo glavnega volilnega odbora

Odbor zaseda permanentno — Delo počasi napreduje in bo trajalo še vse do konca meseca

Beograd, 22. dec. e. Vse sekcije glavnega volilnega odbora, ki pregledujejo celokupno volilno gradivo iz posameznih banovin, zasedajo permanentno ves dan. Sekcija za savsko banovino, v kateri je 1263 volilšč, je do včeraj pregledala volilni material iz 300 volilšč, sekcija za dunavsko banovino, kjer je bilo 1322 volilšč, je pregledala material iz 500 volilšč, sekcija za vardarsko banovino s 735 volilšč gradivo 300 volilšč, sekcija za vrbasko banovino, kjer je 505 volilšč, je pregledala že vse rezultate, sekcija za primorsko banovino z

862 volilšč je snoči končala svoj pregled, sekcija za zetsko banovino s 794 volilšč je pregledala material za 486 volilšč. Pregled volilnih rezultatov za zetsko in primorsko banovino se bo pričel šele danes, ker šele zdaj polagoma prihajajo spisi iz raznih srezov, ki so precej oddaljeni. Vse sekcije glavnega volilnega odbora bodo nadaljevale svoje delo vse dotlej, dokler ga ne končajo. V kolikor se bodo pojavila sporna vprašanja, pridejo pred plenarno sejo glavnega volilnega odbora.

Kongres ameriških Slovanov

Za složno obrambo slovanskih interesov

Pittsburg, 22. dec. e. Te dni je bil v Pittsburgu velik ameriški vseslovanski kongres, ki se ga je udeležilo okrog 400 delegatov vseh v Ameriki živčih slovanskih narodov. Glavni namen tega kongresa je bil, da pripravi kulturno zблиžanje Slovanov v Ameriki, zaradi česar naj bi prišlo še do ožjih stikov v vseh vprašanjih, ki se nanašajo na skupne interese Slovanov v Ameriki in v Evropi. Sprejeta je bila resolucija s pozivom k složni obrambi slovanskih interesov po vsem svetu. Poslane so bile pozdravne brzojavke predsedniku Rooseveltu, zunanji ministru Hullu, vsem slovanskim volilnim organizacijam v USA in Kanadi in prav tako državnim poglavarjem vseh slovanskih držav. Ta kongres je bil eden najvažnejših dogodkov za Slovanov v Ameriki. Mislijo, da je razvoj dogodkov v Češkoslovaški pospešil zблиžanje zastopnikov slovanskih narodov v Ameriki.

Japonci blokirajo tuje koncesije

Protest Francije in Anglije v Tokiju

Tiencin, 22. dec. AA. Agencija Domej poroča, da so francoske in angleške konzularne oblasti včeraj protestirale pri japonskem generalnem konzulu zaradi tega, ker so Japonci izdali posebne odredbe za promet ob meji angleške in francoske koncesije. Zastopniki Anglije in Francije so poudarili, da so te odredbe nevarne za mirno

življenje prebivalstva in so zato vprašali japonske oblasti, koliko časa bodo trajale te odredbe. Japonski generalni konzul je odgovoril, da bodo te odredbe trajale tako dolgo, dokler se v koncesijah ne bo končala protijaponska in boljševiška gonja. Dovoza živeža v koncesije pa Japonci ne bodo ovirali.

Japonci blokirajo tuje koncesije

Protest Francije in Anglije v Tokiju

Tiencin, 22. dec. AA. Agencija Domej poroča, da so francoske in angleške konzularne oblasti včeraj protestirale pri japonskem generalnem konzulu zaradi tega, ker so Japonci izdali posebne odredbe za promet ob meji angleške in francoske koncesije. Zastopniki Anglije in Francije so poudarili, da so te odredbe nevarne za mirno

Eden o svojem obisku v Ameriki

London, 22. decembra. Eden, ki se je včeraj vrnil iz USA, je snoči govoril po radiu. V svojem govoru je poveljeval prijateljstvu Amerike. Koderkoli smo se pojavili, so nam priredili prijazen sprejem. Pri svojih razgovorih v USA se je trudil, da bi poglobil razumevanje med ameriškim in angleškim narodom. Zato bi bilo zelo važno, da bi tudi v Angliji imeli vsi točnejša poročila o tem, kaj misli velika čezmorska demokracija o svetovnih problemih.

Tudi Blum obišče Ameriko

Pariz, 22. dec. e. Po vesteh, ki krožijo v kuloarjih parlamenta, bo predsednik francoske socialistične stranke Leon Blum v januarju odpotoval na počutno potovanje v USA.

Izvršitev oporoke pokojnega Kemala Atatürka

Carigrad, 22. dec. e. Ker proti oporoki Kemala Atatürka ni bilo ugovora, je sodišče v Carigradu odredilo, da se izpolnijo vsa določila oporoke.

Ogromna tatvina zlata

Anvers, 22. dec. e. Ko je danes priplul v tukajšnje luko iz Konga belgijski parnik »Elisabethville« so ugotovili, da je iz safeja izginilo za 17 milijonov zlata.

Borzna poročila.

Inozemske borze
Curih, 22. decembra. Beograd 10, Paris 11.665, London 20.67, New York 442.75, Bruselj —, Milan 23.30, Amsterdam 240.635, Berlin 177.50, Praga 15.125, Varšava 83.62, Bukarešta 3.25.

„Če bi kaj ostalo...“

Razen premoga je Rdeči križ letos prvič delil revelem tudi moko

Ljubljana, 22. decembra. Včeraj so pri Rdečem križu zadnjič delili premog, a še vedno so prihajali v pisarno na Gosposvetski cesti ljudje; nekateri so oklevaje potrkali, zopet drugi so vstopili pogumneje, kakor da so že vajeni takih poti. Vsi bi radi dobili premog. Nekateri so zvedeli šele po časopisnih vesteh, ki so jih prečitali z desk pred uredništvi, da RK deli premog, drugi so pa zvedeli od obdarovancev za obdarovanje. Morda bo tudi zame kaj, so pomislili. »Prosim, če bi kaj ostalo...« — Da, pravi tajnik, če bo kaj ostalo in če bo odbor upošteval vašo prošnjo. — Prišel bom vprašat popoldne. — Ne, ne, pravi tajnik, saj vam popoldne ne bom mogel še povedati, sploh pa boste prejeli pismeno obvestilo, če bo prošnja ugodno rešena.

Na vselejmišču je bilo nakupljenega pod pristreškom paviljona 7 vagonov koševskega premoga. Včeraj je bilo določeno razdeljevanje premoga 63 družinam, ki ga prejmejo po 200 kg. Drugi obdarovanci so se že zvrstili. Premog so jim začeli deliti 14. t. m. Ljudje so prejeli pismeno obvestilo, ki je veljalo hkrati za nakaznico, naj pridejo po premog. 283 družinam so razdelili po 100 kg premoga in 189 po 150 kg. Letos je Rdeči križ prvič delil tudi moko. Obdaroval je 116 družin s pšenično krušno moko. Vsaka družina je prejela po 10 kg moke, ki jo je prodal Rdečemu križu trgovec A. Volk v Ljubljani po znižani ceni 2,7 din/kg. Ljudje so dobivali moko na nakaznice neposredno pri trgovcu. Če pristejemo še 16 obdarovancev, ki so prejeli blago za perilo, je RK pri tej akciji obdaroval 667 družin. Računamo lahko, da bo obdarovanih okrog 700 družin, ker je nekaj premoga še ostalo.

Rok za vlaganje prošnje za božično obdarovanje je bil do 15. novembra. Po tem dnevu je socialni odsek RK reševal dan za dnem prošnje na sejah. Lahko si mislite, da ni imel lahke naloge, saj je bilo treba presoditi okrog 1000 prošnje. Prošnje, ki jim niso mogli ugoditi, so izročili mestnemu socialnemu uradu, in sicer okrog 400 prošnje. Toda zdaj se je v pisarni RK zopet nabralo okrog 50 prošnje, a ostalo je le približno 750 kg premoga. Vsega premoga je bilo 70.000 kg. Letos bodo razdelili vagon premoga manj kakor lani, ko so ga 8 vagonov, predvsem zaradi tega, ker so delili tudi moko in ker niso imeli toliko denarja za akcijo kakor lani. Na posredovanje je Fethichove je TPD družba darovala dva vagona premoga, a čimer je bilo

pomagano mnogim revnim družinam, ki bi jih sicer ne mogli obdarovati. Škoda samo, da je pri nas tako malo bogatih podjetij, ki bi bila pripravljena blaziti bedo.

Na božično socialno akcijo Rdečega križa ne more nihče gledati z omalovaževanjem, saj nobena druga dobrodelna organizacija ne stori za reveže toliko in ne organizira dobrodelnih akcij tako smotno. Seveda je tudi tako velikopotezna akcija kakor kaplja v morje. Med našimi meščani je mnogo usmiljenih ljudi, ki se ob raznih prilikah prostovoljno prijavljajo, ko je treba komu pomagati, zato je pa tem bolj presenetljivo, da se ne včlanijo več ljudi pri Rdečem križu, čeprav je članarina zelo nizka. Ali meščani res nimajo smisla za resnejše socialne akcije? Uprav RK je organizacija, ki zasluži vse zaupanje in ljudje so lahko prepričani, da obrne vse prispevke najbolje. Zato naj mimogrede omenimo, da so ob tej priliki naredili seznam obdarovancev v več izvodih; en izvod je prejel tudi mestni socialni urad, da bo tako preprečeno vsako zlorabljanje ali poklicno nabiranje podpor. Razen tega RK prejema še dolga leta socialne akcije in njegovi delavci so že pravi strokovnjaki pri dobrodelnem delu ter tudi dobro poznajo revne ljudi. Steherni meščani, včlanjeni pri RK, je lahko deležen prijetne zavesti, da je pomagati lajšati gorje revnim ljudem. Res čudno, da se ne zaveda več meščanov, koliko ljudi je v Ljubljani revnih in kako strašna je zima, če stanujejo v baraki, klet ali podstrešju — brez kuriva. Nekaj dni in 100 kg premoga bo pogorelo, najsi se tako varčujejo z njim.

Morda ne veste, da sta med obdarovanci dve materi, ki imata po 12 otrok? Revščina in »božji blagoslov« sta pogosto nerazdružljiva. Večina obdarovanih družin ima številne otroke.

Ta dni je bil prevoz premoga z vselejmišča v Moste, na Brdo, v Mestni log, v Gramozno jamo ali na Galjevico pravi problem. Premog je delil upravitelj RK A. Jagodic, ki pozna skoraj vse revne ljudi v Ljubljani in ki je marsikomu navigel tudi dobro besedo. In dobra beseda v teh časih greje skoraj prav tako dobro kakor premog. Razdeljevanje premoga na prostem v tem mrazu ni zabava in pomisliti morate, da je g. Jagodic že 71 let star. Od jutranjega do večernega mraza je bil na vselejmišču, da pogosto ni utegnil misliti niti na jed. Toda dobro delo blaži srce. Škoda, da to vedo le redki...

Morilec Ivan Špajzer pred sodiščem

Davi se je pričela v Celju obravnava proti morilecu Jakobu Tratiniku

Celje, 22. decembra. Pred petičlanskim senatom okrožnega sodišča v Celju se je pričela davi razprava proti 27-letnemu delavcu Ivanu Špajzerju z Lave pri Celju, ki je obtožen, da je 7. oktobra proti polnoči ob Savinji v Levcu pri Celju z udarci s krampom po glavi usmrtil 55-letnega mizarja Jakoba Tratinika po zlem preudarku in iz koristi ljubja ter mu oživel novo suknjo, nekaj denarja, telovnik srebrno žepno uro z verzičco, ključek in nahrbtnik z nekaterimi rezbarskimi izdelki ter Tratiniku sezul čevlje, nato pa vrgele svojo žrtev čez škarko v deroč Savinjo.

Obtožnica navaja med drugim: Ivan Špajzer je spočetka orožnikom vse tajni, končno pa je pod težo dokazov priznal svoje grozno dejanje. V preiskavi je trdil, da je bil 7. oktobra popoldne s Jakobom Tratinikom v Matkovičevi točnici v Celju in tam pomagal Tratiniku prodati nekaj rezbarskih izdelkov za 60 din, zvečer pa se je napotil proti Levcu in našel v Majdičevi gostilni Jakoba Tratinika. Špajzer je naročil četrt litra jabolčnika. Rafko Lukanc je izpovedal, da so bili takrat v gostilni Lukanc sam, Jakob Tratinik, Jože Veselak, Rihard Novak in Franc Čretnik. Špajzer je začel v gostilni ponujati svoj dežnik in kramp na prodaj najprej Lukancu, nato pa še Novaku za 20 osončno 10 din. Oba pa sta odklonila nakup, ker sta bila mnenja, da sta oba predmeta ukradena. Jakob Tratinik je bil precej vinjen in se je bil precej v gostilni hvalil, da ima pri sebi denar in tudi jurje. Marija Rancigajeva je izpovedala, da se ji je Špajzer dobival in ji nekaj govoril o 16 tisočakah. Ko je Špajzer izpil svoj jabolčnik se je začel razgovarjati in končno preplati s Tratinikom, zakaj mu ni hotel dati 30 din. Preplata sta se šele potem, ko sta se sama napotila proti Drešnji vasi, Špajzer je priznal, da je res prišel z dežnikom in krampom v Majdičovo gostilno, trdi pa, da je našel kramp na železniškem prelazu na Krekovi cesti. Orožnik Franc Jurč sumi, da je Špajzer ukradel kramp in uro blago isti večer Neži Breščakovi iz lesene barake, Špajzer pa zanika tatvino.

Špajzer izpoveduje, da je odšel Tratinik z njim in omenjenim štirim moškimi iz Majdičeve proti Zadelovi gostilni. Ker pa je bilo tam že zaprto, so se razšli. Tratinik in Špajzer sta nato sama odšla proti Drešnji vasi. Tako sta hodila kakor pol ure. Tratinik je povabil Špajzerja, da v dve gostilni, a v obeh gostilnah je bila že tema. Spotoma je Tratinik očital Špajzerju, da mu je dopolnile prepoteni prodal nekaj njegovih izdelkov. Zaradi tega sta se sprijela. Špajzer je v jezi udaril Tratinika s pestjo po levi strani glave. To je bilo ob Savinji v Levcu. Tratinik je segel pod suknjo v zadnji hlačni žep, kakor bi hotel izvesti samokres ali nož. Zato je Špajzer udaril Tratinika s krampom po glavi. Tratinik se je zgrudil nezavesten Špajzer mu je prekal žep in našel samo en dinar. Špajzer je sicer priznal, da je šel živega Tratinika s seboj, nato pa je vzel tudi nahrbtnik, da bi si prilastil vso Tratinikovo obleko in obutev, trdi pa, da je vse to stvari in tudi umorjenega Tratinika potem vrgele v Savinjo. Tratinikovo truplo je Savinja drugi dan naplavila pri mestni gramoznici v Mežuro, kjer so delavci potegnili truplo na breg. Špajzer zanika, da bi bil usmrtil Tratinika zaradi njegovega denarja.

Sodni zbirniki so izjavili, da je dobil Tratinik s težkim predmetom huđe udarce

po glavi, ki so mu razbili lobanjski svod in lobanjsko dno, kar je povzročilo krvavitev v možgane in njih otrpnenje, zaradi česar je nastopila smrt. Tinka Remenihova je izpovedala, da je Špajzer 8. oktobra, torej dan po umoru, ponujal v Remenihovi gostilni na Jelenci nekemu dalmatinskemu krošnjarju veliko žepno uro z verzičco za 150 din, a je krošnjar nakup odklonil. Miha Špajzer, Milena Remenihova in Anton Breznikar pa so izpovedali, da je bil Špajzer po umoru tudi pri njih in da je imel pri sebi skoraj nov nahrbtnik ter je ponujal Breznikarju veliko srebrno uro z verzičco in nakup, a je Breznikar nakup odklonil. Dominiku Kupšku pa je Špajzer prodal svoj dežnik za 18 din. Vinko Pristovšek je izjavil, da je Tratinik stanoval pri njem in da je v resnici imel tako veliko žepno uro, da jo je komaj spravil v žep.

Ko sta Ivan Rojc in Franc Verbošek 23. novembra slučajno našli na kraju zločina v grmovju ob Savinji zavitek z nahrbtnikom in predmeti, ki so bili last umorjenega Jakoba Tratinika in to prijavila orožnikom, je Špajzer priznal, da je po umoru odnesel vse Tratiniku odvzete stvari s seboj. Hotel jih je prodati in je zlasti ponujal Tratinikovo veliko žepno uro z verzičco ki je pa v dveh dneh ni mogel spraviti v denar. Zato je tretji dan vrgele stvari v Savinjo. Špajzer je bil medtem že izvedel, da ga iščejo orožniki in je v Galiciji pri Celju, kjer so ga potem orožniki izsledili in aretirali, nemirno povpraševal po časopisih.

Razprava je trajala od 8. do 11. Senatu je predsedoval dr. Dolničar, obtožnica pa je zagovarjal dr. Guido Serbec. Zasielanih je bilo 6 prič, ki so vse izpovedale v enmisi obtožnice. Senat je po pol urnem posvetoivanju obojdi Špajzerja zaradi koristoljublja po § 167/2 na do smrtno roko in na trajno izgubo častnih državljanjskih pravic.

Iz Celja

Velik požar brezposelnosti. Pri celjski borzi dela se je od 11. do 20. t. m. na novo prijavilo 198 brezposelnih, delo je bilo ponujeno za 51 oseb, posredovanj je bilo 9, odpotovalo je 28, odpadlo pa 13 oseb. Dne 20. t. m. je ostalo v evidenci 715 brezposelnih (603 moških in 112 žensk) nasproti 567 (460 moških in 107 žensk) dne 10. t. m. Delo dobi 40 tkačev in tkačev za Karlovac, 3 elektrovarilce, po 1 krojač in hlapec, 6 kuharic, 5 kmečkih dekel, 2 služkinji in 1 natakarica.

Združene trgovce za mesto Celje sporoča, da morajo biti vse trgovine v soboto 24. t. m. zaprte ob 17. Izjema velja samo za trgovine s delicatessami, ki smejo biti ta dan odprte do 19.

Pogrešanec se je vrnil. Poročali smo, da je 14. t. m. izginil brez sledu 18-letni Vladimir Ivekovič, vajenec pri mesarskem mojstru g. Alojzu Podvratniku v Gaberju pri Celju. Obisti so sumile, da je postal Ivekovič žrtev zločina in med prebivalstvom so se že začele širiti govorice, da je postal fant žrtev umora. V torku pa se je Ivekovič zopet vrnil k svojemu mojstru. V svoji mladostni nepremišljenosti si je bil privoščil izlet v Zagreb. Čez nekaj dni pa se je skesal in se vrnil v Celje.

Dve nesreči. V torku se je ponesrečil v Laškem 43-letni brezposelnj rudar Mihael Podbrežnik z Ojstrge pri Laškem. Na zamrznih tleh mu je spodrsnilo in se je pri padcu izpahnil desno roko v ramenu. Na poti v cerkev je padla 40-letna nata-

karjeva žena Marija Slagalkova s polzele na ledenih tleh tako nesrečno, da si je zlomila levo nogo v gležnju. Posrednica za zdravljenje v celjski bolnici.

Tovarna »Titan« se preseli na jug?

Ljubljana, 22. decembra. Eden najzanimivejših in najugodnejših pojavov v gospodarstvu življenja Slovenije je nedavno propadanje slovenske industrije. Zdi se, da bo Slovenija postopno izgubila večino industrijskih podjetij, ki niso dovolj navzvana na našo semnjo ter morajo uravnavati strovine ter izvažati svoje izdelke.

Zadnja leta se ne selijo na jug države samo podjetja iz Slovenije, temveč tudi iz sosednjih držav in celo iz severnih delov dunavske banovine teže k Beogradu. Beograd postaja tudi industrijsko središče države in na področju Beograda-Zemuna-Panceva je zaposlenih v industriji že okrog 80.000 ljudi. V vsej državi je zaposlenih v industriji 1,6% prebivalstva. V Sloveniji je 50 ljudi od 1000 prebivalcev zaposlenih v industriji, v saski banovini 30, v dunavski pa 23. Toda v Beogradu in njegovi okolici je zdaj zaposlenih v industriji že mnogo več kakor v Sloveniji.

Da se industrija seli čedalje bolj na jug, si razlagajo predvsem s tem, da si podjetja v središču države najlažje zagotove prodajo svojih izdelkov po vsej državi ter zmanjšajo težavo, saj mnogo prihranijo na prevoznih. Upoštevati je pa treba tudi, da znaša dovoz sirovin v tovarne, ki obratujejo na periferiji države, zelo mnogo. Za slovenska industrijska podjetja je posebno pomembno, da prodajo v naši banovini samo 5 do 12%, svojih izdelkov, ostanek pa plasirajo v južnih pokrajinah. Ne smemo pa tudi pozabiti, da so davčine v okolici Beograda nižje kakor pri nas. Slovenija prejme na leto iz južnih pokrajin okrog 2 milijardi din za svoje industrijske izdelke. To nam pove že dovolj, kako tesno smo navezani na industrijo ter da bi morali z vsami elami skrbeti, da bi se naša industrijska podjetja iz kmetij razvila in skušali odstraniti nekatere vzroke, ki silijo industrijo, da se izseljuje.

Po nedavnih informacijah »Jugoslovenskega kurirja« se namerava preseliti na jug tudi tovarna »Titan« pri Kamniku. Ta tovarna je bila ustanovljena že l. 1896 in zdaj zaposluje 380 delavcev. Pristevajo jo med največje proizvajalce litega in tako zvanega temperovanega železa, slovi pa tudi po stavljenem materialu (okovje, ključavnice, mreže itd.). Ker ima podjetje že v Osljaku tovarno, bi se šele tem lažje preselilo iz Slovenije. Vendar informacije »Jugoslovenskega kurirja« doslej še niso bile potrjene, a brezbrizni kljub temu ne smemo biti ob takšnih vesteh.

Zima se je začela

Ljubljana, 22. decembra. Danes se je začela zima tako rekoč oficijelno, po koledarju. Priznati pa moramo, da se tudi ravna po koledarju kakor se spodobi. Nekaj dni nam je bilo celo navzven, za kar smo se posebno hvaležni višjim silam, saj so nam prejšnja leta skoraj povsem reducirale zimo.

Ponoči smo dobili še nekaj snega. Od včeraj jutraj do davi ob 7. je zapadlo 8 centimetrov snega in snežna plast je zdaj 19 cm debela. »Za prvo silo« bo dovolj, čeprav smučarjem ni snega nikdar preveč. Toda zadovoljni so še tem bolj, ker so včeraj že začeli obupavati nad vremnom, saj je kazalo, da bo sneg pobral jutraj ter da bo celo začelo deževati. No, ponoči se je vreme vprav presenetljivo spreminilo, čeprav so vremenske pojave za danes napovedovale še južno vreme, oblačno s snegom, nekatere pa tudi nesnovitno.

Barometer je precej nizek, temperatura je pa zasnala zjutraj — 3 C. Toda kdo bi se oziral na barometer, ko se je tako nebeško zjasnilo in ko se nam odpirajo najlepše perspektive do božiča... Sneg in solnce, kaj se hočete več? Joga se nam bavlje in ne treba več bati, saj kaže, da je mrzli zrak prevladal nad toplim zračnim tokom ter da bo vedro vreme trajalo vsaj čez praznike. Seveda, povsem zanesljivo se ni, toda bolje je, da smo optimisti.

Zima se je torej začela po vseh predpisi in danes vsaj koledar ne laže.

Snežni plazovi na železniški progi

Zagorje, 21. decembra

Medtem ko so najbolj vneti smučarji ugibali, ali bo za božič dovolj snega in kakšen bo, je muhasta igra narave poklonila Zasavju običen dar, ki ga pa nikakor nismo veselili, nasprotno, povzročil je nepredvidena presenečenja v prvi vrsti železniški upravi, ker je v tesnem med postajo Savo in Zidanim mostom na mnogih krajih zavrl ves promet na levi obrežni progi. V noči od torka na sredo je mraz zadnjih dni popustil in se je dvignilo živo srebrno na 6 do 5 stopinj pod ničlo. Prej suhe snežinke so se spremenile v tako zvano babjo jezo ali sodro, ki se je vsipala vso noč in še vso dan, ko je na večer zlezlo živo srebrno blizu ničle in kaže, da bo začelo deževati. Ker so bregovi nad progo zelo strmi in preprečni z drčami, je po teh drsela sodra na progo, kjer se je kupčila v taki meri, da je ponekod dosegel kup dolžino 20 in višino 7 metrov. Med Zagorjem in Savo je bila tako že v sredo v zgodnjih jutranjih urah pruga zasuta na kakih tridesetih krajih. Vlaki so morali voziti po drugem tiru ob reki pa je razumljivo, da so zato nastale zamude. Popoldanski osebni vlak je iz Ljubljane pripeljal na zagorsko postajo z zamudo 110 minut.

Ves promet je zapadel v pravo anarhijo, ki je ni moglo odpraviti niti še tako požrtvovalno delo številnih rok in lopat vzdolž vse proge. V akcijo je stopil tudi snežni slug Toda kmalu se je pokvaril in trenutno leži na porajji Sava. Neneakomerni pritisk snega mu je izobilno eno stran in ga je lokomotiva, ki potegne 1400 ton, komaj spravila s mesta v ambulanco. Če bi bila proga na eni strani bi pridom pomagal avtomatični čistilec na propeler, tako pa bi zgolj zasu je drugi tir in je zvečer položaj ta, da je vzdolž vse proge postavljeni določeno število delavcev, ki imajo kontroliirati promet in očistiti progo kolikor pa gre. Ker se pa tudi z lopatami ne da opravi kaj prida, kajti te vrste sneg z lopat

kar drsi, bo moral največji del opraviti paš snežni plug. Proti Trbovljam je položaj ugodnejši, ker na tem odseku ni mnogo plazov. Potniki so na nekaterih mestih naravnost skozi okna vagonov grabili po snegu, ki je segal še preko vendar dokaj visokih vozov. Najstarejši železničarji sploh ne pomnijo te vrste plazov.

Vse kaže, da bo tako snežilo tudi od srede na četrtek. Popoldne je nekaj minut deževalo. Vrh snega se je naredila tenka ledena skorja, ki bo še bolj pospeševala sesipanje snodre na tise. Če bo pa deževalo, kar je zelo verjetno, bo proga v četrtek očiščena in vzpostavljen neoviran promet.

Cankarjev spominski koncert

Ljubljana, 22. decembra. V spomin 20-letnice smrti Ivana Cankarja je priredilo delavsko društvo »Cankar« včeraj v mali filharmonični dvorani spominsko proslavo in koncert moškega ter mešanega zbora. Spored je obsegal nekaj recitacij ter odloke iz »Hlapceve in na pesmi Mokranjca, Mirka, Gotovca, Slavjanskega, Matza, Stajnova, Schumana, Grečaninova in Tanjeveva; zbor je vodil Kristo Perko. Prireditelj je bila dobro obiskana in jo je oddajal tudi ljubljanski radio.

Koncertnega kritičnega kriterija gledé zborovskega izvajanja zaradi načina izvedbe pač ni mogoče zavzeti. Cisto reportažno gledano pa nekaj pripombo:

1) Prav je, da se vršijo Cankarjeve proslave v vseh slojih in zlasti v tistih, ki so Cankarjevi ideološki miselnosti tako blizu. S proslavami seznanjajo različna društva občinstvo z delom velikega Cankarja in to je vsekakor velika zasluga, za katero gre prirediteljem priznanje. S tega vidika je tudi pravilno, da se je delavsko društvo »Cankar« spomnilo pisatelja, po katerem se imenuje. Nedvomno so zborovski člani sodelovali v pripravah z veseljem in požrtvovalnostjo.

2) Način izvedbe pa je bil predvsem zavoljo neodgovarajočega programa (n.p. Mokranjčev rukovet, Mirkova »Mornarska«, Gotovčeva »Ponuda dragoga«), ki je nudil vse polno tehničnih težkoč, izredno slab. Krivda za to je predvsem na zborovodji, ki iz kakršnihkoli razlogov izbira za razpolagajočo kvaliteto zbora naravnost neizvedljivi ali pa vsaj tako težek program, da zbor v nobenem slučaju ni mogel uspeti. Tako niso imeli niti pevi, niti del občinstva ob tej prireditvi nobenega pravega efekta: pevi ne zavoljo tega, ker kljub ogromnemu trudu niso mogli prikazati tega, kar bi morali, občinstvo pa ne zato, ker nikdo, kdor je imel vsaj malo »ušes«, ob večni pesni ni mogel uživati. Vsak zbor naj si izbira program, katerega bo tehnično zmogel; tudi tako bo mogel dostojno proslaviti bodisi Cankarja ali katerega drugega duševnega velikana, kajti »dostojnost« ne določa težkoča, ampak sprejemljiva izvedba programa. Tudi radijska uprava bo morala posvetiti več pozornosti temu, kar bo oddajala; včerajšnja oddaja poslušalcev gotovo ni razveselila! Škoda le, da delavsko pevsko društvo »Cankar«, ki je pokazalo mnogo dobre volje, s prikazanim pevskim programom po izvedbi ni moglo nuditi niti povprečne višine, kar naj bo opomin za sestavljanje sporeda morebitne prihodnje pevske prireditve.

Iz Trbovelj

— Sneg ovira promet. Tako dolgo se je govorilo in pisalo o snegu, da smo ga končno je dobili. Že preko noči je neko nasulo obilo prašča, čez dan pa je v malih presledkih naletaval ves dan. Ker je sneg suh, se je na strnih pobočjih usipal v dolino kakor moka in marsikje oviral promet. Tako se je v soteski med Zagorjem in Trbovljami vsipal ves dan na železniško progo in jo na mnogih krajih več ali manj zasul. Progovi delavci so imeli ves dan mnogo dela s spraviljem in čistjenjem proge. Vlaki so imeli precej zamud, zlasti osebni vlak, ki prihaja iz Ljubljane v Trbovelje redno ob 15. uri, je prišel danes šele okrog 17. ure, ker je imel na progi močne snežne ovire. Tudi vlaki iz celjske strani so imeli precej zamude, zlasti večerni.

— Osebnost. Obratovodja zapadnega rudniškega obrata, g. inž. Alfred Rogel je bil povodom letošnjih novoletnih napredovanj v priznanje njegovega obsežnega in uspešnega dela imenovan za rudniškega inšpektorja. G. inšpektorju Roglu, ki že dolgo let vodi največji obrat Trboveljske družbe k zaslužnemu imenovanju najiskreneje čestitamo.

Naše gledališče

DRAMA
Začetek ob 20 uri
Četrtek, 22. decembra: Labodnja. Red A.
Petek, 23. decembra: zaprto. (Generalka)
Sobota, 24. decembra: zaprto
Nedelja, 25. decembra: ob 15. uri: Kralj z neba. Izven. Znižane cene. Ob 20. uri: Dobrudža 1916. Izven. Znižane cene.
Ponedeljek, 26. decembra: ob 15. uri: Pika in Tonček. Premiera. Izven. Ob 20. uri: Zene na Niskavuoriju. Izven. Znižane cene.
Torek, 27. decembra: zaprto
Sreda, 28. decembra: Dobrudža 1916. Red Sreda

OPERA
Začetek ob 20 uri
Četrtek, 22. decembra: Ljubavni napoj. (Kapljice za ljubezen). Gostovanje tenorista Christy Solarija. Red Četrtek
Petek, 23. decembra: zaprto. (Generalka)
Sobota, 24. decembra: zaprto
Nedelja, 25. decembra: ob 15. uri: Roxy. Izven. Znane cene. Ob 20. uri: Travijata. Gostovanje ge. Zlate Gjurgjenac. Izven.
Ponedeljek, 26. decembra: ob 15. uri: Madame Butterfly. Gostovanje ge. Gjurgjenac. Izven. Ob 20. uri, Frasquita. Premiera. Izven.
Torek, 27. decembra: zaprto
Sreda, 28. decembra: La Bohème. Gostovanje ge. Gjurgjenac. Red B

Gostovanje tenorista Christy Solarija. Drvi bodo pili za red Četrtek Donizettovo opero »Ljubavni napoj«, v kateri bo bel znameniti italijanski tenorist glavno tenorsko partijo. Opozorjamo, da bo to poslednje gostovanje tega odličnega pevca v letošnjem letu, ker ga večje dogovori na gostovanja v Švici, Italiji in drugod. Njegov naslednji nastop pri nas bo šele v marcu.

Gostovanje ge. Zlate Gjurgjenac. Na sveti dan zvečer bo nastopila ga. Gjurgjenčeva v eni njenih najboljših partij v Verdijevi »Traviat«, na kar občinstvo opozorjamo. Njeno drugo gostovanje bo na Stefanovo popoldne v vlogi »Madame Butterfly« ter v sredo, dne 28. t. m. v partiji Mimi v Puccinijevi operi »La Bohème«.

Premiera komične operete »Frasquita«, ki jo je komponiral Franc Lehar, bo na Stefanovo zvečer. Naslovno partijo bo pela ga. Poličeva. Dirigent: Neffat. Režiser in koreograf: ing. Golovin. Dejanje se godi v Španiji.

Beleznica

KOLE DAR

Danes: Četrtek, 22. decembra katoličani: Demetrij

DANASJE PRIREDITVE
Kino Matica: Nevarna igra
Kino Union: Sveta noč — blažena noč (ob 16. in 19.) Zrcalo življenja (ob 21.)
Kino Sloga: Krik džungle
Umetniška razstava Kos-Males-Gorše v Jakopičevem paviljonu

DEZURNE LEKARNE
Danes: Mr. Bakarič, Sv. Jakoba trg 9, Ramor, Miklošičeva cesta 20, Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

Iz Šoštanja

— Po Švicarskih in Dolinejskih alpah. Vrsti planinskih predavaj, ki jih prireja tuk. podružna ca SPD, je ponedeljek zvečer sledilo zanimivo predavanje prof. g. Hvalstije, ki nam je s pomočjo skopijskih slik govoril o lanskim ekspedicijskim slovenskim planincev na velike švicarskih in Dolinejskih alpe. Predavatelj, ki se je teh tur sam udeleževal, je v poljudnem in živahnem govoru prikazal vse napore, nevarnosti, ki so jih doživeli, in v poljudnem in živahnem govoru prikazal vse napore, nevarnosti, ki so jih doživeli, in v poljudnem in živahnem govoru prikazal vse napore, nevarnosti, ki so jih doživeli.

— Zborovanje učiteljskega. V soboto 17. t. m. popoldne se je vršilo v škalski osnovni šoli 3. zborovanje učit. društva za šoštanjski okraj. Predsednik g. Menec se je v uvodnih besedah spomnil 20-letnice smrti Ivana Cankarja, v katerem je imelo učiteljsko strogo kr. ka, pa tudi odkrito, snega zagovornika. Zato je dolžnost vsakega vzgojitelja, da se pogosto poglablja v Cankarjeva dela, ki so nam po 20 letih vedno bolj razumljiva in velika. Po situacijskem poročilu je predaval učitelj g. Radšel o »Sestavi tedenskih delov h narčrtov in izbiri obrazlovalnega gradiva za njek. Naslednji referat je imel učitelj g. Robinsak. Poročal je o stanju Mladinske Matice. Ta založba si uspešno utra pot med mladino; šoštanjski okoliš je po številu naročnikov šesti v dravski banovini. Po izčrpi razpravi celotnega dnevnega reda je bilo lepo obiskano zborovanje zaključeno.

— Vlom v župnišče. Pred dnevi je nekdo vlomil v župnišče. Najprej je odstranil železno ovrhlo na oknu šrambe, potem se je splazil skozi šrambo v kuhinjo in poselsko sobo. Odnese je dva para čevljev, nekaj jstvin in obleke. Iste noči je v ločilec skušal vlomilsko srečo tudi v nabirahku v cerkvi. Najbrž ga je preplasil kak ropot, da vzloma ni dokončal. Drugo jutro je bil nabirahk na napačnem mestu, v ostalem pa je ostal nedotaknjen in zaklenjen.

— Poroka. Na Brezjah sta se poročila ga. Angela Medić, ugledna gostinčarka in posestnica v Šoštanju in g. Jože Pibernik, posestnik iz Velenja. Uglednemu paru naše iskrene čestitke!

Iz Zagorja

Na seji občinskega odbora, ki je bila v torku 20. t. m. pod predsedstvom predsednika občine g. Prosenca, je bil med drugim ustanovljen tudi odsek za obvezno telesno vzgojo. Za načelnika je bil imenovan učitelj g. Ponikvar Stane, za blagajnika vojni referent Hauptman Albert, za zdravnika dr. Slavko Grum, tajniške posle bo opravljal obč. namestnik g. Juvandić Jože. V nadzorstvu sta gg. Ranžinger Robert in Dolinar Stanko. Na kratku seje je bil sprejet še poslovnik za občinski odbor.

— Interesanti za travna semena in kmetске silose se obveščajo, da prteče rok za prijave 5. januarja drugega leta, za semeniški krompir in oves pa že 31. t. m. Prijavite se na občinskem uradu.

Radioprogram

Podrobne sporede vseh evropskih radijskih postaj in obilo zanimivega štiva dobite v tedniku za radio, gledališče in film »NAS VALA« Ljubljana, Knafličeva ulica 5.

Petek, 23. decembra
11: Šolska ura: Božična oddaja (brezp. učit. abitur.). — 12: Iz naše domovine (plošče). — 12:45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13:20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14: Napovedi. — 15: Božič v družini (ga Ivanka Velikonja). — 15:20: Šramli igrajo (plošče). — 15:40: Francoščina (g. dr. Stanko Leben). — 16: Napovedi, poročila. — 16:30: Nac. ura: Tudi dan in božični kolači v narodnem verovanju (Jelica Beović-Bernačkovska). — 16:50: Smučanje, naš ljudski sport (g. Janko Slicherl.). — 17: O znanju politiki (g. dr. Alojzij Kuhar). — 17:30: Orgelski koncert (msgr. Stanko Premrl). — 1

Da omogočimo vsem tistim ki bodo o praznikih zapustili Ljubljano

ogled našega prekrasnega božičnega filma

predvajamo ta edinstveni umotvor že od danes naprej!

Paula Wessely

Sodelujejo: **Attila Hörbiger — Peter Petersen**
in drugi prominenti dunajskega filma.

EDINSTVEN FILM, KI BO NAVDUŠIL SLEHERNEGA GLEDALCA!

Tel. 22-21 KINO UNION

nepozabna iz prekrasnih filmov »MASKARADA«, »TAKO JE KONČALA LJUBEZEN«, »EPIZODA« in »ZETEV« je pod režijo slovitega mojstra

GEZE BOLVARIJA

dovršila svoj najnovejši, najlepši film!

Zrcalo življenja

PREMIERA DANES OB 21. URI

DNEVNE VESTI

Jugoslovija zastopana v izvršnem odboru mednarodne parlamentarne unije, ki se je sestala v Parizu in so v njem zastopniki Francije, Belgije, Norveške in Španije je izvolil Jugoslavijo za svojega člana. Našo državo bo zastopal v njem predsednik Narodne skupščine Stevan Cirić. V narodni parlamentarni uniji so zastopane vse parlamentarne države na svetu. Mandat v izvršnem odboru traja štiri leta.

Odhod angleške križarke izpred Dubrovnika. Včeraj ponoči je zapustila angleška križarka »Aethusa« z admiralom Welkom dubrovniški pristanišče. Pred odhodom se je angleški admiral poslovil od civilnih in vojaških oblasti.

Muslimani ne bodo smeli več sklepati mešanih zakonov. Na včerajšnji seji širšega sveta Reis-ul-uleme se je obravnavalo vprašanje mešanih zakonov. Obe vrhovni šerijatski sodišči sta se postavili na stališče, da je treba mešane zakone med muslimani in nemuslimani prepovedati, končno besedo so pa vendarle prepustili Reis-ul-ulemi. Na včerajšnji seji je bilo sklenjeno, da muslimani za nemuslimanko pri šerijatskem sodišču ne more skleniti zakonske zveze. Izjemoma se dovoljuje mešani zakon onim muslimanom, ki žive v krajih, kjer je malo muslimanskega prebivalstva, pa še za te je potrebno dovoljenje Reis-ul-uleme. Doslej sklenjeni mešani zakoni pa ostanejo v veljavi.

KINO SLOGA, telefon 27-30
Samo še danes!
KRIK DŽUNGLE
WARNER BAXTER JUNE LANG

Smučarjem se obeta najlepši božič. Snovi je že kazalo, da bo pritisnil jug, pa se je nebo smučarjev usmislilo. Nasulo jim je nekaj suhega snega, davi je pa nehalo snežiti in nebo se je zjasnilo tako, da se obeta za božične praznike najlepše vreme. Snega je zapadlo dovolj, da bodo smučarji lahko čez praznike uživali radosti bele pojavnosti. Posebno ugodna smuka se obeta po naših gričih in hribih, kjer so same senožeti da se ni treba bati skal. Dolenjska bo seveda zopet oživila, po njenih gričih bo kar mrgolelo smučarjev. Na Polzovem je že vse pripravljeno za njihov sprejem. Podletni Mirko je posekal grmovje v obeh dolinah nad domom, kjer se bodo lahko producirali najpomembnejši. Takih strmin niti v planinah ni mnogo. In postrzejeni bodo vsi, da ne bodo ničesar pogrešali.

Trgovski ples

7. januarja 1939

Trgovski dom — Ljubljana

V Triglavskem pogorju za božične praznike in za novo leto ne bodo oskrbovane planinske postojanke t. j. Triglavski dom na Kredarici, Staničeva koča in koča pri Triglavskih jezerih, ker se niso prijavili planinci — smučarji za te postojanke. Oskrbovane pa so Dom na Komni, »Zlatobor« ob Boh. jezeru, Erjavčeva koča na Vrhu, Dom na Kravcu, koča na Veliki Planini in Dom v Kamniški Bistrici. Podrobne informacije o snežnih razmerah in zimskih planinskih turah dobite v pisarni SPD, Ljubljana, Aleksandrova cesta 4/I.

Nov grob. Davi je umrl v Ljubljani gostilničar g. Ivan Pua. Pogreb blagega pokojnika bo jutri ob 18. izpred mrliške veže Zavetišča Sv. Jožefa na Vidovdanskem cesti na evangelijsko pokopališče. Bodi mu lahka zemlja, težko prizadetim svojcem naše iskreno sožalje.

Ptice zranilke hude zime. V naše kraje so priletele velike jate črnih vran, ki žive stalno v bolj severnih krajih. S seвера so se zatekle pred hudim mrazom tudi razne druge vrste ptic. To priča, da mraz še ne bo kmalu konec in da se tudi nam obeta zelo ostra zima.

Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo nestanovitno vreme s snegom in dežjem, toplota zraka se bo zvišala. Včeraj je snežilo v Ljubljani, Mariboru, Zagrebu in Beogradu, po drugih krajih pa je deževalo. Najvišja temperatura je znašala v Dubrovniku in Splitu 15, v Kumboru 13, na Rabu 12, na Visu 10, v Zagrebu 2,6, v Beogradu in Sarajevu 2, v Mariboru —2,9, v Ljubljani —3,0. Davi je kazal barometer v Ljubljani 754,5, temperatura je znašala —3,4, novopadli sneg 8,0 cm, snežna plast 19 cm.

Zasledovanci. Orožniki zasledujejo 49 letnega Franca Homca iz ljubljanske okolice, ki je znan vlačugar in vlomilec. Ko je nedavno odsedel svojo dvajseto kazen se je priprtel nekam na Stajersko, kjer je vlomil v neko stanovanje in ukradel za 30.000 din dragocenosti in starih predmetov. On dan ponoči je bil osumljen v hišo posestnika Janeza Celestina v Sopotu v dolski občini. Vlomilec je odnesel skoro novo mško obleko, zimsko suknjo, par moških čevljev, samokres in nekaj drugih predmetov. Kot tatu zasledujejo orožniki znanega vlomilca Franceta Gracarija iz St. Ruperta na Dolenjskem, ki se je nekaj dni potepal po tamošnji okolici. Iz občinskih zaporov v Misljini je on dan pobegnil italijanski državljani Franc Gaberščak, doma iz okolice Kobarida.

Nesreče in neogode. Včeraj in danes so spravili v bojniče več ponesrečencev, ki jim je spred snilo na poledeneli cesti 24 letni delavec Lovro Kraševac je padel doma na Rakeku in si zlomil levo nogo. Posesniku Janezu Slugi iz Cerklje se spodrs-

nilo na cesti pred domačo hišo. Zlomil si je levo nogo pod kolenom. Zasebnica Ana Indof iz Hradčkega vasi je padla na spolzkem klancu pred hišo in si zlomila desno nogo. 19 letni hapec Mirko Dermetić, stanujoč na Poljanski cesti, se je pri delu vsekali v levo roko. 11 letni posestnikov sin Ivan Rigler iz Vel. Laš se je igral s slamorenjico, ki mu je odrezala prste na levi roki. 15 letnega mizarkega pomočnika Janeza Ambr. Žiča iz Velikih Poljan pa je pograbil transmissijski jermen za roko in mu jo zlomil.

Brzovnak pregalil kmeta, konje in voz. Na železniki progi Zagreb—Beograd pri postaji Šid se je pripetila včeraj težka nesreča. Iz Beograda prihajajoči brzovnak je pregalil Rajka Blažekovića, ki se je peljal z vozom čez železniško progo. Zavorne so bile spuščene, toda Blažekovića je mislil, da bo prišel še pred prihodom brzovlaka. Bil je baš sredi proge, ko je pridrvel brzovlak in nesreča je bila neizogibna.

V sanjah si je prerezal trebuh. V vasi Tomaševcu blizu Varaždina se je pripetila v terek ponoči čudna nesreča. 24 letni Valent šilec je legel zvečer k počitku in ponoči se mu je sanjalo, da ga pretepa. V spanju je vstal, vzel iz miznice nož in si razparal z njim trebuh, da so mu izstopili čreva. Domači so ga našli v mlački krvi. Vsaka pomoč je bila zaman. Nesrečni fant je v silnih mukah kmalu izdihnil.

Samomr 17-letne dijakinje. V noči od torka na sredo si je končala v Zagrebu življenje 17-letna dijakinja srednje šole Marija Gutschy, hči profesorja Alfonza Gutschea. Zastrupila se je s plinom. Vse kaže, da je šla v smrt zato, ker jo je oče prestrogo pokaral, ker je bila nekaj dni izostala iz šole.

Dan pred pogrebom vstal z mrtvaškega odra. V Veliki Peratovici pri Virovitici je pred dvema dnevnoma navidezno umrl 56 letni kmet Pero Brković. Zena ga je našla v postelji in bil je že hladen. Preoblekli so ga in ga položili na mrtvaški odra. Vse je bilo že pripravljeno za pogreb, opolnoči pa je Brković nenadno odprl oči in zamrmral: Sacra, kako so me pretepili! V izbi zbrani ljudje so se prestrašeno razbežali, pri mrtvaškem odru sta ostala samo dva najboljša Brkovičeva prijatelja. Brković si je pomel oči in počasi zlezal z mrtvaškega odra. Najprej je ugasnil sveče, potem je pa sedel s prijatelji za mizo. Prijatelja sta morala povedati kaj se je bilo zgodilo z njim, ker ni ničesar vedel.

Lovski pes rešil tri love. Pretresljiva tragedija se je odigrala v ponedeljek ob izlivu reke Vuke v Dunav pri Vukovaru, kjer je izgubil življenje državni gozdar Savo Grujić, trije lovec se pa morajo zahvaliti za rešitev velikemu lovskemu psu. Lovca Kristofić in Roko Jakšić sta odšla čez Dunav na lov. Zamudila sta pa brod in zato sta zavila v bližnjo krmo, kjer sta hotela prenočiti. Tam sta našla gozdarja Grujića, ki se je pripravil za gostilničarjem v Vukovar, od koder so hoteli drugo jutro oditi na lov. Rakić se je ponudil lovčema, da ju prepelje čez Dunav v ribiški čolnu. Seboj je vzel hlapca, da bi odpeljal čoln nazaj. Tako je bilo v čolnu pet moških, razen njih pa velik Kristofić, lovski pes. Čoln se je pa na Dunavu prevrnil, lovec so se znašli v ledenih valovih. Rakićev hlapec, ki edini ni znal plavati, se je krčevito oprl pri pasu reba, in tako dosegel breg. Na Kristofićeve klice je skočil pes nazaj v vodo in priplaval do svojega gospodarja. Kristofić se z eno roko prijel psa za rep, drugo za nje je ponudil Rakiću, ki se je že potapjal. Tako je rešil pes tri ljudi. Gozdar Savo se je držal prevrnjenega čolna, a ko mu je prihitel s čolnom na pomoč Robert Haier, je bilo že prepozno. Najbrž so mu roke v zmrzli vodi otrpnile, da se ni mogel več držati čolna.

104-letna starica umrla. V vasi Dedi- ne blizu Križevcev je umrla te dni premožna kmetica Mara Blagaj. Doživelja je visoko starost 104 leta. Do zadnjega je bila čila in zdrava in še izjemno pridno pomagala domačim delati na polju.

Iz Ljubljane

Badnjak na dan Matije Gubca. Proslave v Ljubljani živeli Hrvati, organisti in v kulturnem društvu »Napredak«. Badnjak proslave po starem hrvatskem običaju v svojih društvenih prostorih v Kolodvorski ulici, kjer bo skupna večerja, potem pa odidejo udeleženci k polnočnici. 11. februarja pa proslave spomin na Matijo Gubca. Gubčeva proslava bo v vseh prostorih Kazine.

Cestna razsvetljava ob rakovniški progi res ni bila v redu, ker so morali preurediti ves električni vod zaradi nove tramvajske proge. Stanovniki ob Poti na Rakovnik, ki so se zadržali v našem listu pritožili, bi bili po mnenju mestne uprave pač morali sami videti razsežnost dela in tudi nekoliko potrpeti, če ni bila takoj montirana obločnica pri prvi poti na Rakovnik. V najkrajšem času spet dobe to obločnico, a med obločnico pri prvi poti na Rakovnik in med že montirano obločnico pri drugi poti na Rakovnik bodo električni svetilniki, ki sta sedaj obe na središču ceste tako, da bodo vsa žarnice v odseku Dolenjske ceste, kjer je tramvajska proga položena preko obcestnega jarka, montirane nad središčem ceste. Do sedaj sta svetilniki razsvetljevali samo severovzhodno stran in bo sedaj mnogo bolje, ko bosta osvetljevali cestišče in hočnik.

Obveščamo potujoče občinstvo, da je biljetarica Pitnika na Trševski cesti št. 11 zaradi predpodažnih vozovnih kart do nadaljnjega odprta nepretrgoma od 7.30 do 19. ure.

Iz Soltski upravitelj Ivan Kocijančič 60 letnik. V krogu svojih najstarejših je slavil včeraj v Pražakovi ulici svoj 60. rojstni dan upokojeni soltski upravitelj g. Ivan Kocijančič, ki je osebo to učiteljskih krogih dobro znan po svojem vsestranskem udejstvovanju v učiteljskih gospodarskih ustanovah. Vidimo ga kot blagajnika pri odboru za zgraditev učiteljskega obmoškega doma v Omišlju, do zadnjega je posvečal svoje bogate in preizkušene sposobnosti Učiteljski tiskarni kot član upravnega odbora, stanovsko glasilo Učiteljski tovariš ga je štelo za urednika, predvsem pa se uveljavlja ta zgodnji pionir gospodarskega dela med slovenskim učitelstvom pri Učiteljski samopomoči, ki ji je vse od leta 1921 predsednik. Velikanski razmah, ki ga zaznamuje ta socialna ustanova v zadnjih letih, je nedvomno dokaz žilave delavnosti vodstva U.S. Kljub svoji vsestranski delavnosti pri učiteljskih korporacijah pa vidimo g. Kocijančiča tudi povod tam, kjer gre za narodno in napredno interese. Naš jubilar je odločen Sokol, vnet podpornik slovenske knjige, pa tudi dober vrtnar in sadjar. Cesto se oglašajo strokovni članki v učiteljskih glasilih, tako da mu je življenje polno plodne delavnosti, pa četudi se je umaknil šolskim stenam potem, ko je poučeval kot odlični pedagog predpansko slovensko dobro. Naslednji jubilar, ki ga delijo vse vrline krepkega, značajnega moža, izrekamo ob 60 letnici iskrne čestitke! A ne le mi. Tudi širok krog znancev in prijateljev iz naše javnosti se pridružuje željam, da bi doživljal g. Kocijančič ob svoji sporni ge. Albin, dveh hčerkah in sina še mnogo najlepših zdravih let.

Prvi smučarji na terenu. Na Gorjenkem jih je morda več, toda tudi v Ljubljani so se že pokazali smučarji na terenu. Pod Rožnikom je že včeraj kar mrgolelo mladine na »dilaču«, med nje pa so se pomešali tudi starejši športniki, ki se prav previdno vadijo na položnih bregovih tam za Rožno dolino. Seveda vnetih smučarjev tudi ni manjkalo na Gradu še več pa jih je bilo na Golovcu, kjer je teren za smuko najprikladnejši, zato so zorenali tam že vsa zasedena poboja. Ker se je nebo zjasnilo, bo sneg najbrž zmrznil. Ij poslednji predstavi izvršne Golarjeve komedije iz kmetijskega življenja »Vdova Rošinka« bosta v šentjakobskem gledališču na božično nedeljo ob 20.15 in na štefanovo popoldne ob 15.15. Na Silvestrovo bo premiera Haškovega »Dobrega vojaka Švejca« v režiji g. B. Battelina in s priljubljenim komikom g. Lavričem v naslovi vlogi. Nadeja se pripravljajo šentjakobčani komedijo »Pečec«, Henryja Kistemackersa komedijo »Trgovca s srečo« in otroško igro »Pepeleka«, ki jo bodo naši malčki pozdravili z največjim veseljem.

Blagajnica Poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani bo poslovala za stranke dne 24. t. m. od 8. do 12. ure, dne 31. t. m. pa radi letnega zaključka od pol 8. do pol 11. ure.

Za dame in gospe moderen in higienični brivsko-frizerski salon. — MATE PLIVERIČ, Ljubljana, hotel »Slona« (Franciškovska ul.).

Zglasitev za nabor in vojaški vpis. Po mestu so nalepljeni razglasi, ki pozivajo k zglasitvi v mesecu januarju: 1) mladence, rojene leta 1919 in starejše, ki pridejo spomladi k naboru; 2) mladence, rojene leta 1921, ki stopijo z novim letom vojaško dolžnost in 3) bivše vojake, ki so razporejeni, a se ne cutjo več sposobne za vojaško službo. Zglasiti se je treba v mestnem vojaškem uradu na Ambroževem trgu št. 7/I, kjer morajo biti prijavljene vse moške sposobne in nesposobne osebe od 18. do 50 let starosti, ki prebivajo v Ljubljani. O zglasitvi morajo imeti potrdilo.

Paula Wessely v kinu »Union«. Za svoj božični program si je izbral kino »Union« najnovejši film znamenite in tudi pri nas priljubljene filmske igralkice Paule Wessely »Zrcalo življenja«. Paula Wessely je zelo redek gost v naših kinematogra-

VESELE PRAZNIKE ŽELI VSEM CENJENIM GOSTOM

BUJAS

MALI OGLASI

Beseda 50 par. davek posebej. Preklic izjave beseda Din 1.— davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par. davek posebej, Najmanjši znesek 8 Din

SNEŽNE ČEVLJE, GALOSE kakor tudi druge čevlje popravlja »EXPRESS« brzoopravilnica čevljev, Sv. Petra cesta 6. 2951

ZA VSAKO PRILIKO najbistvenejše in najcenejše. — Hubertus, površnice, perilo in vse oblačila audi PRESSER Ljubljana, Sv. Petra cesta 14

KLIŠEJE

ENO VEČERJNO JUGOGRAFIKA SV. PETRA NASIP 23

STANOVANJA

stanobno, se takoj odda. Pojasnila Cozova c., Ciber. 2958

Male oglase

za božično številko »Slovenskega Naroda« sprejema uprava že danes in jutri do 18. ure

PRODAM

Beseda 50 par. davek posebej, Najmanjši znesek 8 Din

POZOR! Kupujem in prodajam rabljene čevlje, rabim večjo množico moških čevljev. Klavžer, Vošnjakova 4. 2940

POMARANČE, MANDARINE nudi »Veletgovina južnega sadja«, Ljubljana, Trševa 48. 2942

OREHOVA JEDRCA IN FIŽOL audi Sever & Komp., Ljubljana, Gosposvetska cesta 5. 2905

MEJAKNA Ljubljana Židovska ul. 6 audi sortirani prvovratni cvetlični, ned po najnižji ceni 2676

NAMOCENO POLENOVKO marinirane ribe in druge delikatese priporoča I. Buzolin, Lingarjeva ulica, za škofijo. 2955

MED zdravniki, šumski, ročke po 5 kg Din 85.—, 10 kg Din 165.—, 30 kg Din 480.— franko podvoz razpoloža G. Drechsler, Tuzla. 2962

POUK Beseda 50 par. davek posebej, Najmanjši znesek 8 Din

TECAJ ZA STENOGRAFIJO šestmesečni, priredi Trgovsko učilišče in stenografski inštitut Robida, Ljubljana, Trnovska ul. 15. — Poučuje ga prof. Robidova. Učnina nizka. Uspeh garantiran. Začetek januarja 1939. Pojasnila v pisarni učilišča. Trnovska ul. 15. 2959

TECAJ ZA STROJEPISE priredi Trgovsko učilišče in stenografski inštitut Robida, Trnovska ul. 15, Ljubljana. — Novi moderni stroji. Najnovejša učna metoda. Začetek januarja 1939. Pojasnila v pisarni učilišča. Trnovska ul. 15. 2960

Zakaj letošnja stavbna sezona ni bila boljša?

Vzrokov je več, med njimi tudi drago gradivo, posebno cement

Ljubljana, 22. decembra. Pravimo, zakaj ni bila boljša, ker v Ljubljani v resnici ni bila živahnejša kakor lani, a lani je vrednost stavbenih del znašala skoraj 10 milijonov din manj kakor predlanskim. Zato se zelo motijo nekateri, ki trde, da je zadnja leta čedalje živahnejša stavbna delavnost in po tem sklepajo, da so odpravljene že vse slabe posledice krize.

Natančne številke o letošnji stavbni delavnosti v Ljubljani še niso znane, toda po dosedanjih ugotovitvah je že povsem zanesljivo, da stavbna sezona ni bila boljša po vrednosti stavbenih del in ne po številu zaposlenih delavcev. Do oktobra je vrednost letošnjih stavbenih del v Ljubljani znašala 31.893.902 din (lani vse leto 36.048.000 din). Po poročilu strokovnjaka o stavbeni sezoni za Narodno banko pomembamo naslednje podatke:

Letos ni bilo v stavbeni stroki znatnih sprememb od lani. Pač pa so bile spomladaj povečane delavske meze za 10%, a v zadnjih mesecih se je podražila opeka za 10%. Podražitev opeke je treba pripisovati predvsem ugodnemu jesenskem vremenu za stavbna dela, ki je bilo živahnejše povpraševanje po opeki.

Že lani so nekateri stavbeni gospodarji začeli zidati večje stanovanjske hiše in tudi letos jih je nekaj zidalo hiše z več stanovanji. To je treba pripisovati delno izboljšanju položaja na denarnem trgu, delno pa tudi temu, ker je kapital v stavbah boljše naloženo kakor v nekaterih denarnih zavodih.

Kreditne razmere se še vedno niso primerno izboljšale; posojila so se predraga. Če bi bila obrestna mera nižja, bi bilo mnogo več stavbenih del.

Manjši stanovanjski hiši, vil z enim ali dvema stanovanjema, ljudje ne zidajo več toliko kakor prejšnja leta, ker so prišli do prepričanja, da je stanovanje v mali hiši najdražje.

Da stavbna delavnost ni živahnejša, je treba pripisovati še nekaterim drugim pomembnim vzrokom, predvsem dragemu gradivu, v prvi vrsti predragemu cementu. Pred vojno je bil cement neprimerljivo cenejši kakor dandanes, in sicer je veljal 18 do 19 kron 100 kg, kljub temu, da je bila tedaj mnogo produkcija dražja in cementarne niso bile tako dobro opremljene z modernimi stroji in peči kakor sedaj, ko velja 100 kg cementa 70 din. Ta cena nikakor ni v pravih razmerjih s spreminjenimi valutami.

Pri tem je najbolj zanimivo, da kartel cementnih tovarn prodaja cement v tuzemstvo po 18 din 100 kg. Nedvomno ga ne prodaja v izgubo, zato bi ga lahko prodal tudi doma vsaj po polovični ceni (po 35 din), če ne že po 18 din. To bi ne škodovalo niti samemu kartelu, ker bi se poraba cementa zelo povečala in bi cementarne najbrž delale še z večjim dobičkom. Povečanje cementa je v splošnem državno interesu, če upoštevamo, kako silno so nam potrebne dobre ceste. Stavbeni stroški za betonsiranje cest bi se znatno znižali in lahko bi dobili tem prej tlakovane ceste. Samo po sebi se pa razume, da bi se poraba cementa zelo povečala tudi zaradi stavbenih del.

Obrtniki stavbene stroke nikakor niso zadovoljni, četudi imajo nekoliko več dela kakor med krizo; konkurenca je čedalje ostrejša in njene slabe posledice so postale že očitne. Sloves solidnega slovenskega obrtnika je že začel trpeti zaradi preostre konkurence. Brez odlašanja bi bilo treba začeti pobijati pretirano konkurenco, in sicer bi morale vmes poseči oblasti. Država bi naj predpisala minimalne cene stavbenih del podobno kakor je delavske minimalne meze.

Toda treba bi bilo tudi omejiti izdajo obrtnih dovoljenj. V naši banovini je bilo n. pr. 1. 1920 18 graditeljev, zdaj jih je pa že okrog 100, kar je mnogo preveč za naše male razmere.

Hardy, ki mu je bilo dostojno poverjeno zasledovanje vohunov, je zaradi tega neuspeha odstopil.

Za pomorstvo važen izum

Lastnosti ultrakratkih valov, da se odbijajo od ovir, so izrabili, ko so sestavili aparat, s katerim se da tudi v megli in ponoči ugotoviti, da-li v smeri plovbe ni ovir, recimo ledenih gor. S takim aparatom je opremljena tudi ladja »Normandie«. Aparat deluje na valove 16 cm, ki jih oddaja s pomočjo reflektorja v kotu 40° na obeh straneh smeri, v kateri pluje parnik. Valovi se delajo z elektronsko žarnico z mrežasto napetostjo + 250 V in z razliko napolnjenosti — 70 V med desico in žarčnim vlakcem. Oddajajo se s 4 cm dolgo anteno,

nihačo v četrtinskem valu in napeto v stekleni posodi. Žarnica je v žarišču paraboličnega zrcala s svetlobnim premerom 75 cm z žariščno oddaljenostjo 12 cm.

Če zadane valovni žarek na oviro, se odbije in prebije ga sprejemni aparat, odgovarjajoč povsem oddalnemu. Njegov reflektor je postavljen v enaki smeri kakor reflektor oddajnega aparata. V hipu, ko prebije sprejemni aparat središnji žarek, se istočasno ustavi oba reflektorja v smeri, ki jo tisti hip zavzemata. S tem je določena lega ovire. Njena razdalja od ladje se ugotovi s katodnim oscilografom. Ta kaže fazno premikanje med tokom oddajnega in tokom sprejemnega aparata, določeno smerno iskanje razdalj. Pri poskusih so bile z omenjenim detektorjem ugotovljene ladje na razdaljo do 7 km in manjše ovire na razdaljo do 5 km.

Turgenjev je bil nepopoljšljiv lenuh

Lenoba je bila edina poteza njegovega značaja, ki se ni v 30 letih nič izpremenila

V Parizu je umrl nedavno vnuk Pauline-Viardot Garciasove, žene, ki jo je Turgenjev vse življenje ljubil. Med njenimi pisni, beležkami, obvestili in rokopisi, ki jih bo treba dolgo urejati, so našli tudi dva lista iz »Spominov«, enake velikosti kakor so bili iztrgani iz neke knjige, toda oči-

vidno pisana vsak v drugem času, čeprav imata tudi po opremi obliko iste vprašalne pole. Ko so ju pa temeljiteje pregledali, so spoznali, da je eden datiran iz leta 1850,

drugi pa 30 let pozneje. Vsebinska sama je še zanimivejša in jasno je, da je bila prvotna vprašalna pola čez 30 let spretno prepisana, da so nastale ne samo razlike v odgovorih, temveč v prvi vrsti da se je izpremenil značaj in nagnjenja slavnega pisatelja. Tako nam vstajata zdaj iz prahu pozabljenih rokopisov in korespondence dve močno izpremenjeni podobi Turgenjeva in njegovih originalnih odgovorov na vsakdanja vprašanja.

Kdo so vaši priljubljeni junaki zgodovine?

1850: Washington in Pericles.
1880: Tisti, ki je začel leti ostrige.
Katera je vaša priljubljena barva in roža?
1850: Modra in narcisa.
1880: Siva in cvetča.
Katera je vaša priljubljena jed in pijača?
1850: Meso in šampanjec.
1880: Tista, ki ne povzroča kolike.
Do česa čutite elementaren odpor?
1850: Do stenic.
1880: Do obiskov.
Katera je najznačilnejša poteza vašega značaja?
1850: Lenoba.
1880: Lenoba.

Lastniki Turgenjeve zapuščine za enkrat nočejo izdati nič drugega iz originalne vprašalne pole, ki obsega še več vprašanj in odgovorov. Pa tudi našeta vprašanja in odgovori kažejo jasno zanimivo izpremembo značaja nazorov in nagnjenj, ki so se pokazala v življenju slavnega pesnika med 32. in 60. letom. Samo lenoba se ni izpremenila niti v dolgih 30 letih.

kimi 180 leti žila premoga, ki je segala do površja zemlje bodisi od ognja pastirjev ali pa od strele. Potem je prodrl ogenj globoko pod zemljo, kjer premog še zdaj gori odnosno tli.

Abd-el-Krimov svetovalec umorjen

Sele zdaj je prišla z Guyane v Evropo vest o smrti Nemca Klemensa. Njegova smrt je zagonetna. Eni trdijo, da je ubil stal žrtve osvete. Klemens ni bil naveden kaznenec. Preteklost tega človeka in vzrok

zakaj je prišel v izgnanstvo, presegata običajne meje. Klemens je bil najbližji svetovalec Abdel Krima in njegov ljubljene. Med vojno je bil članik v nemški armadi, v mirnem času se je pa sprl s predstojniki in pobegnili v Francijo od koder je odšel v tujsko legijo. Napredoval je izredno hi-

tro, ker je bil pogumen in visoko inteligenčen. Neke noči je pa s strojno pobegnili v Abdel Krimovo taborišče. Kaj ga je napotilo k temu, ni znano.

Kmalu je postal Klemens ljubljene vodje upornikov in oženil se je z Abdel Krimovo soročnico. Abdel Krim ga je imel tako rad, da ga je pozneje povzdignil v sejk. Toda maroški uporniki so bili poraženi. Klemens je prišel v roke Francozom in vojno sodišče ga je obsodilo na smrt. Bil je pa pomilosten in leta 1927 so ga poslali v kazensko kolonijo na Cuyani. Zdalj po njegovi zagonetni smrti eni trdijo, da v času, ko je grozila Evropi nova vojna, ni mogel prenašati brezdelja v koloniji. Drugi zopet pravijo, da ga je ustrelil neki kaznenec, ki je bil med Abdel Krimovim uporom izgubil dva sinova. Ko je ta kaznenec zvedel, da se je Klemens nekoč bil proti Francozom, je snoval več let osvetlo, ki jo je uresnil v času, ko so se zbirali nad Evropo črni oblaki, označujoči novo vojno.

Vulkani in toplota

Ze Benjamin Franklin je opazil, da prebije vulkanski prah solčno svetlobo in povzroča tako padec temperature. W. J. Humphreys razlaga to podobenje. Vulkanski prah lahko plava po stratosferi dve, tri ali štiri leta, kjer lomi in razpršuje solčne žarke. Debelejši prah pa lahko naspotno te žarke absorbira in s tem zviša toplotno. Ostre zime v letih 1884 in 1886 so zakrivil izbruh japonskega vulkana Asane. Leta 1816 je bilo brez poletja. Hud mraz leta 1912 je zakrivil pepel nekega ognjenika na Aljaski.

Iz Škafje Loke

O duhovnem življenju naše mladine in njenih odnosih do današnje družbe, kakor tudi o posebnih nalogah, ki jih nalaga vzgoja na ramena staršev, je spregovoril z besedami večakka univ. docent dr. Stanko Gogala v nedeljo ob 10. uri dopoldne na roditeljskem sestanku Zajednice doma in meščanske šole. Vzgojna rast naših mladih je vprašanje, ki zahteva poglobitve. Šola ne zmore vsega. Na zavračajmo otrokovega prazničnega razpoloženja, bodimo mu prijatelji, skušajmo ga razumeti. Šola ima predvsem svojo izobrazbeno nalogo, sodelovanje med domom in šolo je nujno potrebno, kakor je tudi potrebna medsebojna zaupljivost. Tudi od družine mora imeti otrok nekaj vzgojnega. Družinska skupnost, porojena v zvirih vsega etičnega, socialnega, pravičnega, poštenega, daje vsebino, iz katere naj zajema otrok. Najtežja je doba spolnega dozorevanja, m'ad človek je postavljen pred vprašanja. Kje naj dobi pojasnila. Morda na ulici, da se mu vse, kar bi moralo biti čisto in lepo umaže na vekomaj? Preživljamo vzgojno izredno težke čase, zato pa naj bi imeli tudi razgovori v družini nepriljubljeni, neopazni, tudi vzgojno vsebino. Tedaj: manj zunanosti, pa več notranjega življenja, notranje delavnosti. Za besedami mora sleteti resnična poštenost, vernost, resničnost, poštenost, pa tudi moč, da se dvigne, kdor pada. Mnogo pokretov se bori za našo mladino, v premetanosti življenja pa naj bi prednjačile tri stvari: en gram vesti, dva grama pravičnosti in tri grama poštenja. — Krasna predavateljeva izjava! — Šola želi vseobče priznanje. G. predavatelj se je zahvalil predsedniku ZDMŠ g. Matko Gregorin. Velika risalnica meščanske šole je bila nabito polna poslušalcev, med njimi največ staršev.

To in ono iz življenja našega Sokola. V društvu je prišel 10dnevni prednjaški tečaj. Predavajo br. Horvat, Brijak, Gerželj, Senkovic, dr. Cavič in drugi. — Društvo je naročilo školske božične in noveletne razglednice. Bratje in sestre, posegajte po njih. — Sokolska kreditna zadruška je naša gospodarska in zelo potrebna ustanova. Zadrugniki sprejema blagajnik br. France Žebre. — Akcija za čebe je vrgla točno 1000 din, ki so jih že nakazali na pristojno mesto. Iz zneska je razvidno, da je daroval vsak član več ko 2 din. Prav tako. Zvestoba za zvestobo! — Na Silvestrovo priredi društvo svoj vsakoletni Silvestrov večer, ki mu bo skušalo dati tudi letos čim pestrejši in zabavnejši značaj. — Veliko agilnost je pokazal socialni odsek, ki mu načeluje Alojzija Šinkova. Lepo organizirana nabiralna akcija kakor tudi druge akcije socialnega značaja so našle kar najlepši, vsega priznanja vreden odmev. Pomoč v tem odseku je našlo dozdaj 26 članov in naraščajnikov. Delo ni zaključeno. Sokol je izrekel predsedniku odseka izredno pohvalo. Tako pohvalo je prejel tudi tehnični odbor z vsemi telovadečimi, ki so pripravili za 1. decembra vzorno akademijo. Socialni odsek bo skušal najti vir dohodka za odpradojo sokolskih src. — Občni zbor bo 20. januarja, teden dni prej bo informativni sestanek vsega članstva. Predavanja in bratski večeri so tudi letos na vidiku, kakor tudi gostovanje Mrakove igralne skupine s igro »Grohar«. V okviru Petrove petletke se ustanovi Dolencev fond za sokolsko mladino.

Danski princ v tujski legiji

Princ Aage se namerava ločiti in oženiti z ameriško dollarsko princeso

Londoni listi so priobčili nedavno poročilo o zaroki princa Aage Danskega z vnukinjo ameriškega železnika magnata in večkratnega milijonarja Yagi Boulda Dorothy, živečo v Parizu. Dorothy Bouldova je potrdila pariški novinarjem vest o svoji zaroki, ni pa hotela povedati, kdaj bo poroka. Odločno je pa izjavila, da se bo z danskim princem poročila. Poročila se bosta lahko šele po princu ločitvi, kar ni tako enostavno. 48-letni danski princ Aage je protestant, oženjen s katoličanko princeso di Bergolo, ki je v svaštvi z italijansko kraljevsko rodbino. Princ Aage sam je bratranec danskega kralja Kristiana in potrebuje za ločitev dovoljenje kralja in Vatikana.

Princ Aage je služil v francoski tujski legiji in je pravnik njenega ustanovitelja francoskega kralja Ludvika Filipa. Bil je nadporočnik danske kraljevske garde, pa je težko prenašal strogo dvorno etiketo in ko se je izkazalo, da v zakonskem življenju ne bo našel zavetišča, ki ga je v njem iskal, je odšel leta 1922 po bančnem polomu na Danskem, ko je obubožal, proti kraljevi volji s kodanjskega dvora in se vpisal v tujsko legijo. Vstopil je v tujsko legijo kot navaden vojak, izstopil pa kot kapitan. Služil je v drugem polku legije v Meknesu. In njegov najboljši prijatelj je bil tam sin Maksima Gorkgega kapetan Peskov.

Njegova nevesta je nečakinja Ane Goul-dove, ki je postala tik pred svetovno vojno, ko se je poročila z vojvodo Boni de Castellane, bližnja soročnica monaških knezov in drugih evropskih dinastij. Dorothy Gouldova je bila omožena z belgijskim baronom Grafenridom Villarse, toda zakon je bil čez nekaj tednov ločen in od tistega časa živi Dorothy v Parizu, od koder hodi na dolga potovanja. S princem v tujski legiji se je seznanila lani, ko je več mesecev bivala v Maroku. Poveljniki bataljona tujske legije postane po poroki s lastnik enega največjih premoženj v Zedinjenih državah.

Toda zaenkrat je do poroke še dolga pot, kajti princ Aage potrebuje kot član danske kraljevske rodbine in danski državljan za

ločitev zakona dovoljenja kralja Kristiana I., razen tega pa kot članik tujske legije dovoljenje francoskega vojnega ministrstva. načelno dovoljenje Vatikana in končno tudi formalno dovoljenje italijanskega kralja. Njegova prva žena je namreč postala posredna članica Savojskega doma in je podvržena njegovim zakonom, ker se je njegov brat oženil z italijansko kraljevsko princeso. Pariški advokat Pierre Riviere, ki mu je princ naročil, naj uredi vse te zadeve, bo imel mnogo dela in sitnosti predno bo ustregel princu želji, če bo to sploh mogoče. Sicer je pa princeva nevesta dovolj bogata, da bo lahko z denarjem pripomogla tam, kjer bodo vsa druga sredstva odpovedala.

Vohunstvo v Ameriki

Na zadnji tiskovni konferenci je načel prezident Roosevelt vprašanje vohunstva v Zedinjenih državah. Po aretaciji vohunov na letališču v Long Islandu in druge skupine vohunov v pasu Panamskega prekopa, o katerih se sodi, da so delali pod skupnim vodstvom, je vzbudila ta afera v Ameriki veliko pozornost. Tudi Roosevelt je izjavil, da njenega pomena ameriške oblasti ne smejo počenjevati. Obenem je pa izjavil, da obravnava proti vohunom v New Yorku ni prinesla zaželjene razjasnitve. Vse kaže, da segajo korenine vohunstva zelo globoko in da je vohunstva mreža spretno razporejena. Prezident je napovedal izredne ukrepe proti vohunstvu. Dejal je, da bo zaprosil senat za nova pooblastila in nova sredstva za tajno službo, da bo lahko izpolnila svojo dolžnost ter proučila resnični položaj Amerike glede varnosti zaščitnih načrtov.

Roosevelt je pripomnil, da ne namerava ustanoviti tajne policije kakor jo imajo recimo Rusija, Nemčija in Italija, pač pa organizacijo, ki bo gledala na prste vohunom tujih držav. V tem je pa bistvena razlika. Roosevelt je izjavil, da bo vsa protivohunška in varnostna služba v Ameriki združena v enotni organizaciji. Obravnava proti vohunkim Hoffmannovi in ujemni pajdašem, ni dosegla zaželjenega uspeha. Newyorskí državni tožilec Lemar

Temeljito se je naspal

Jack Robin je sprejel v tovarni mesto nočnega čuvaja. Vse mu je bilo po volji, samo to ne, da podnevi ni mogel spati. Motila ga je dnevna svetloba. Dolgo je razmišljal, kako bi si pomagal, končno je našel izhod iz kočljivega položaja. V sobi, kjer naj bi spal, je zategnil okna tako temeljito, kakor da se boji letalskega napada. Ko se je prvič prebudil in pogledal na uro, je kazala dve. Torej lahko se malo zadremleje je pomislil in legel nazaj. Pozneje se je zopet prebudil in videl, da je ura štiri. Torej ima še dve uri časa, je pomislil in zopet zaspal. Ko je tretjič odprl oči in pogledal na uro, je pa planil iz postelje: Gromska strela, zdaj je pa že skrajni čas, da vstanem!

Urno se je oblekel, pozajtrkoval na hitro roko in odhitel v tovarno. Tam je našel kot nalašč na delovodjo in se mu brž opravičil: Danes sem malo zaspal, če se ne motim, prihajam četrt ure prezpozno. — Kaj, četrt ure, lenuh leni, ga je narhnil delovodja, kje si pa bil ves ponedeljek in torek?

Goreči gori

Goreči gori sta znani v naravi dve in sicer Topla gora na Uralu in Goreča voda pri St. Ingbertu blizu Saarbrückena. Topla gora na Južnem Uralu se mora zahvaliti za svojo toplotno vodnim hlapom, ki izhlapevajo iz zemeljske skorje, napojene z nafto iz zemeljskega magmata. Toplo goro je odkril pred kakimi 150 leti petrograjski akademik Pallas. Pred kakimi 60 leti je analiziral prof. Černčev v Petrogradu rudnine iz te gore. Našel je v njih mnogo organskih snovi. Goro stoji severno od Krapaveca, severovzhodno Samare, na vzhodu je znano mesto Celjajinsk. Gora se dviga 150 m nad rako Turcan. Popotniki prihajajo k vznožju po brodu čez reko.

Goreča gora pri St. Ingbertu je nastala po Keilhacku tako, da se je vnela pred ka-

Udarec je bil tako hud in Graya je zadel tako nepričakovano, da se je opotekel in zgrudil.

Polkovnik Morris je zrl nekaj časa na bežečega, potem je pa zamahnil z roko in jo ubral zopet v pragozd.

Mladenič se ni smel več zanašati na svoje sile. — Carter, Carter, na pomoč! — je zaklical in se pognal za opotekajočo se postavo.

Polkovnik Morris je hitel po stezici, vodeči k požarni indijanski naselbini. V glavi mu je šumelo in kri mu je zalivala oči. Kar se je večkrat opotekel, potem je pa padel. V naslednjem trenutku je bil mladenič pri njem.

Polkovnik je ležal onesvečen, podoben bolj mrliču, nego živemu človeku. Obveza na glavi je bila enako bela kakor njegov obraz. Mladenič se je sklonil, mu odpel srajco na prsih in pritisknil uho na prsi.

Srce je še bilo, slabo in nepravilno, kakor v silnih krčih, toda bilo je.

Mladenič si je oddahnil.

Ni še vse izgubljeno. Carter pride gotovo vsak hip in pomagal mi bo spraviti polkovnika nazaj v taborišče. Morda se pa ranjenčevo stanje ni preveč poslabšalo.

Mladenič je pozabil na svoj strah in zopet je bil poln upanja v bodočnost.

Vstal je in nastavlil roko na usta: Carter! Carter!

Kar je začutil udarec po glavi in prvemu je takoj sledil drugi.

Mladeča Graya je objela noč.

Ni več videl rdečih postav, sklonjenih nad njim ni čutil, kako so ga dvignili in odnesli v pragozd.

Carter je zaslíhal mladeničeve klice in prihitel je v taborišče. Planil je v sotor, kjer pa ni našel niti mladeniča, niti polkovnika.

— Kaj se je zgodilo?

Carter je obstal kakor vkopan, ne da bi se mogel ganiti, toda možgani so mu pri tem mrzlično delovali.

Mislil si je, kaj se je moralo zgoditi in zaslutil je resnico.

Polkovnik je bil v vročici najbrž pobegnul v pragozd, mladenič je pa hitel za njim.

Carter, ki se je bahal s svojo hladnokrvnostjo, tudi to pot ni izgubil glave.

V pragozdu je bila nevarnost in tam je pretila smrt. Carter si je brž napolnil žepe z naboji in krenil proti pragozdu.

Moči polkovnika Morrisa bodo gotovo vzdržale samo za nekaj sto korakov.

Kam neki sta mogla kreniti?

Pragozd je stal pred njimi liki nepremagljiva stena in težko bi kdo prodrl skozenj. Carter je torej domneval, da sta polkovnik in mladenič nekje na indijanski stezici.

Zato je krenil po nji in skrbno je pazil na sledove.

Komaj je napravil nekaj korakov, je opazil v blatu stopinje.

Videl je velike stopinje moža, stopajočega na

vse stopalo. Stopinje so bile globoko udrti in dokaj daleč druga od druge. Bilo je jasno, da so to stopinje polkovnika Morrisa. Poleg njih so se poznale v blatu še druge, mnogo manjše stopinje. Pri teh so se poznali samo konci nog — to so bile mladeničeve stopinje.

Carter je hitel naprej, naenkrat je pa obstal. V gostem grmovju in travi se je nekaj zasvetilo.

Carter je razmaknil grmovje.

V tem trenutku je pozabil na opreznost, na nevarnost pragozda in na strupene kače. Hitro se je sklonil in pobral samokres polkovnika Morrisa.

Tla so bila tu pokrita z gostim mahom in zato se po stopinjah ni dalo sklepati, kaj se je tu godilo.

Carter je hitel naprej, zdaj že korak za korakom, držel samokres pripravljen v roki. Našel je še tri naboje, ki so bili najbrž padli polkovniku iz slabo pripetega pasu. Potem je pa naenkrat zagledal na tleh dolgo črno puščico.

Indijanci! Carter je hitel še nekaj sto metrov naprej, toda zaman, stopinj ni več našel. Pač pa je kmalu opazil sledove bosih nog.

Sledovi čevljev so bili izginili. Carterju je postalo vse jasno. Gray in polkovnik sta bila napadena in ugrabljena.

— Ali sta mrtva?

Carter je zadržel ob tem vprašanju, toda zastaviti si ga je moral.

— Ne! Indijanci bi najbrž trupel ne odnesli. Vse kaže, da so se polastili obeh živih in ju odnesli v svojo naselbino.

P. W.:

V zelenem pecku

roman

To je bila njegova krivda. Ostati bi bil moral pri polkovniku in mu streči! Dr. Marson je sicer dejal, da lahko za hip odide, ko mu bo dal zdravilo, ker bo ranjenec zaspal, toda zdravilo najbrž ni učinkovalo tako, kakor je zdravnik pričakoval.

Mladenič jo je ubral za Morrisom. Kmalu ga je dohitel.

— Polkovnik, pojdite nazaj, slabo je vam! Vročico imate!

Morris je izbulil oči in ošinil mladeniča s čudnim pogledom.

Ni ga spoznal.

— Ti si eden izmed tistih hudičev, ki jih preganjajo! — je siknil in segel po samokresu. Mladenič pa je bil urnejši, iztrgal mu je samokres in ga vrغل proč.

— Pojdite z menoj nazaj. Saj vendar vidite, da sem Gray.

— Gray? Gray? — je ponavljal polkovnik kakor v sanjah. Potem je pa kriknil: — Ne, ti nisi Gray! Gray je tam, on je v nevarnosti. — je ponavljal.

Mladenič je hotel prijeti polkovnika za roko, toda ranjenec je bil urnejši in udaril je mladeniča s pestjo po obrazu.